

ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКИ РАКУРСИ

ДИДАКТИ
РА

Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

МИНГВО — ЭКОНОМИЧЕСКИ КУРСЫ

ingku®

Лингводидактически ракурси

Linguodidactic Perspectives

Лингводидактически ракурси

Linguodidactic Perspectives

Съставители / Editors

Димитър Веселинов / Dimitar Vesselinov

Милена Йорданова / Milena Yordanova

София • 2020

Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

Редакционен съвет:

Димитър Веселинов – Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България) – председател; Михаил Виденов – Българска академия на науките (България); Сурен Золян – Арменска академия на науките (Армения); Бауыржан Ердембеков – Актюбински регионален държавен университет „К. Жубанов“ (Казахстан); Морис Нивез – Университет в Бордо (Франция); Милена Йорданова – Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България) – научен секретар

Editorial Board:

Dimitar Vesselinov – Sofia University “St. Kliment Ohridski” (Bulgaria) – Editor-in-Chief; Mihail Videnov – Bulgarian Academy of Sciences (Bulgaria); Suren Zolyan – Armenian Academy of Sciences (Armenia); Bauyrzhan Erdembekov – K. Zhubanov Aktobe Regional State University (Kazakhstan); Maurice Niwese – University of Bordeaux (France); Milena Yordanova – Sofia University “St. Kliment Ohridski” (Bulgaria) – Associate Editor

*Изданието се осъществява в рамките на проект № 80-10-67/10.04.2019
по научноизследователска дейност при Софийския университет
„Св. Климент Охридски“.*

© 2020 Димитър Веселинов, Милена Йорданова, съставители

© 2021 Антонина Георгиева, дизайн на корицата

© 2020 Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

ISBN 978-954-07-4982-2

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Димитър Веселинов. Методиката на чуждоезиковото обучение в Софийския университет</i>	9
<i>Елена Иванова. Обобщенно «човек» в българско-руськом паралелньом корпусе</i>	48
<i>Асемгуль Молдажанова, Гулияш Ниязова, Эльдар Копишев. Инструменты обеспечения качества образовательной программы (на примере программы «Социальная педагогика и самопознание»)</i>	64
<i>Людмила Карпенко. Обучение иностранному языку как освоение нового языкового мира</i>	74
<i>Тодор Шопов. Творчество и новаторство в съвременното обучение по втори език</i>	85
<i>Сийка Чавдарова-Костова. Социално включване и приобщаващо образование на търсещи убежище и бежанци чрез обучение по български език</i>	93
<i>Merey Balabekova, Darina Amanbekova, Shara Mazhitayeva. Borrowings as a result of language convergence</i>	105
<i>Irena Kristeva. Archeologia dell'interpretazione: la Scuola filologica di Lilla</i>	116
<i>Мариана Георгиева. Емотивните междуметия като протопредикати</i>	125
<i>Татяна Ангелова. Самооценка на подготовката по методика на учителя по език (с оглед на подготовката на учителя българист)</i>	133
<i>Милена Йорданова. Приносът на Хюсеин Махмудов за развитието на методиката по турски език в България</i>	145
<i>Данаил Данов. Комуникация и обучение</i>	156
<i>Мая Василева. Относно билингвалното обучение по география</i>	164
<i>Елена Савова. Развиване на преподавателски умения за използване на оригинални художествени текстове в чуждоезиковото обучение</i>	173
<i>Jeanna Kristeva. Les stéréotypes ethniques à travers le prisme des séquences comparatives figées du français et du bulgare</i>	188
<i>Елия Маринова. Езоповите басни в българските възрожденски учебници</i>	195
<i>Ирина Саръиванова. За мястото на анекдотите в османски граматика, учебници и сборници с текстове на османски език (XIX–XXI в.)</i>	205
<i>Мартин Хенцельманн. Современная проблема стандартизации языка буневцев в Сербии</i>	214
<i>Весела Славова. Удовлетвореността на обучаемите в контекста на смесено чуждоезиково обучение</i>	224
<i>Светлана Димитрова-Гюзелева. „Обратната страна“ на межкултурната комуникативна компетентност</i>	235

<i>Христина Белева, Екатерина Софрониева. Когнитивни и метакогнитивни стратегии за учене на втори език и умения за осъществяване на писмена комуникация от студенти педагози</i>	251
<i>Antoaneta Mihailova. Verlust der Kindheitslandschaft Sarmatiens in den Werken von Johannes Bobrowski und Elias Canetti</i>	261
<i>Весела Белчева, Свилен Станчев. Образователна мисия на учебните помагала по немски език в България в началото на XX в.</i>	273
<i>Янка Коева. Обучението на учители – университетски и образователни ракурси</i>	281
<i>Весела Чергова. Място на транскрипцията и транслитерацията в чуждоезиковото обучение</i>	292
<i>Гинка Механджийска. Ролята на преводача в социалната работа с бежанци и мигранти – методическа и психосоциална перспектива</i>	305
<i>Galina Starchenko, Tatyana Zhmailo. Man and Nature in Stories of Vsevolod Ivanov</i>	315
<i>Мария Пипева. Художественият превод: между културната мисия и комерсиализацията</i>	324
<i>Борис Вунчев. Видообразуването в новогръцкия език – морфологична рамка за разработка на система от упражнения</i>	330
<i>Ирена Станкова. Човекът в досократическата гръцка философия и медицина</i>	342
<i>Красимира Петрова, Джъстин Чън. Прецедентные собственные имена в русских и болгарских анекдотах</i>	350
<i>Красимир Стоянов. Типични трудности и грешки при усвояването на етнонимите в чуждоезиковото обучение</i>	363
<i>Хилда Терлемезян. Намаляване на съпротивата на учителите по английски език за прилагане на иновации</i>	371
<i>Бисерка Велева. Лингводидактически особености при обучение на студенти от специалност „Международни отношения“ по немски език</i>	381
<i>Димитър Веселинов, Милена Йорданова, Анатоли Дешев. Модел на плурилингвално обучение в мултилингвална и мултикултурна среда</i>	395
<i>Анастасия Мосинец. Русские переводческие соответствия болгарских презумптивных форм</i>	405
<i>Зарина Маркова. Професионалните знания на бъдещите преподаватели по чужд език: проблемът за знанията и убежденията</i>	410
<i>Иван Тенев. Интернационалната лексика в обучението по съвременен норвежки език (букмол)</i>	420
<i>Даниела Витанова. Специфики на юридическия испански език и дидактически насоки за усвояването му</i>	432
<i>Елена Стойнева. Някои формални и семантични особености на шведските сложни съществителни имена в контекста на чуждоезиковото обучение</i>	447

<i>Katerina Hristozova. Diplomacy and Politeness – Politeness Strategies in Diplomatic Letters of Congratulations</i>	457
<i>Penka Hristova. Trends in Foreign Language Learning in the EU Strategic Documents: from a Goal to an Instrument of European Identity</i>	466
<i>Глория Бакърджиева. За четенето като основно езиково умение и учебна дейност у Квинтилиан</i>	477
<i>Радияна Дринова. Учител по чужд език – стратегии и компетентности</i>	488
<i>Mirela Alhasani, Dimitar Vesselinov. Contemporary Politics of Multilingualism and its Impact on Democratic Consolidation of an Enlarged European Union</i>	500
<i>Рая Живкова-Крунева. Модул от обучителни дейности и техники за усъвършенстване на интеркултурната компетентност в традицията на CLIL в съвременната лингводидактика</i>	509
<i>Павел Филипов. Динамичните взаимоотношения между руските писатели през XIX в.</i>	519
<i>Oleg Aleksandrov. Typische Fehler Bulgarischer Deutschlernender bei der Schriftlichen Textproduktion – eine qualitative und quantitative analyse</i>	524
<i>Магдалена Маркова. Интерактивност и компетентност в ученето и общуването на чужд език</i>	533
<i>Mihal Pavlov. La metáfora, la metonímia y las abreviaturas en la esfera de la mecánica del automóvil en español, inglés y búlgaro</i>	543
<i>Николина Искърва. Концептуален модел на компютърни игри за ранно чуждоезиково обучение</i>	549
<i>Mirela Alhasani, Milena Yordanova. Measuring Achievement of the Formula ‘Mother Tongue + Two’ – a Need to Improve Foreign Language Proficiency in Europe?</i>	559
<i>Цветанка Дилкова. Изучаването на английски език в академична среда</i>	569
<i>Dimitrios Galanos. Die besonderen Merkmale des Griechischen Bildungssystems</i>	576
<i>Сирма Костадинова. Културните специфики – препятствие или стимул в обучението по персийски език на български студенти</i>	586
<i>Reneta Valkova. Evaluating the ESP Learners’ Cognitive and Affective Activation in Multimedia Integrated Language Learning</i>	594
<i>Ioannis Sotiriadis. Second Chance Schools within the Framework of Greek Educational System</i>	605
<i>Nikos Filipu. The Lack of Motivation in High School Students</i>	615
<i>Калин Василев. Рецептивните умения слушане и четене с разбиране при изучаване на новогръцки език от курсисти нефилолози – анализ на грешки</i>	624
<i>Искра Добрева. „Грешката е вярна“ – балкански елементи в писмената и устната реч на български студенти, изучаващи чужд език</i>	633
<i>Свидна Михайлова. Табуирана лексика и цензура в преводите на „Дон Кихот де ла Манча“ от Тодор Нейков</i>	644

<i>Мария Миланова. Езиковият репертоар на българските арменци</i>	654
<i>Светла Терзиева. Използването на електронни ресурси в обучението по български език и литература в 3. и 4. клас – средство и възможност за формиране на умения за работа с текст у учениците от началния етап</i>	664
<i>Гульнар Тохметова. Включение депортированных народов в Стахановское движение в годы Великой отечественной войны (на примере Павлодарской области)</i>	675
<i>Диян Желязков. „Тълкование неудобь...“ или Втори Новгородски глосар от 1431 г. – най-старият речник, съдържащ старобългарски думи</i>	681
<i>Таня Манолова. Анализ на грешките при изучаване на английски език като първи чужд език в 8. клас</i>	695

ВИДООБРАЗУВАНЕТО В НОВОГРЪЦКИЯ ЕЗИК – МОРФОЛОГИЧНА РАМКА ЗА РАЗРАБОТКА НА СИСТЕМА ОТ УПРАЖНЕНИЯ

Борис Вунчев¹

Усвояването на трудната новогръцка глаголна морфология представлява трайно предизвикателство в обучението по новогръцки език. Към момента липсват съвременни помагала в тази област, а теоретичните проблеми, свързани с новогръцкото видообразуване, създават несигурност при оценка на морфологичните явления дори у специалистите. Настоящото изследване представлява опит за преодоляване на тези трудности². В духа на съвременната лингводидактология, която търси нови, иновативни пътища за подобряване на езиковото обучение, това изследване предлага алтернативен подход към морфологичните дадености на новогръцкия език с цел разработването на материали за обучение по новогръцка глаголна морфология³.

Видът на глагола се определя като словоизменителна морфологична категория, означаваща определени аспекти или различия посредством видовите основи. Както многократно е отбелязвано в лингвистичната литература, посветена на новогръцкия език (нататък НГЕ)⁴, всички новогръцки глаголни форми с изключение на двувидовите и видово дефективните са маркирани по отношение на глаголния вид във всички времена и наклонения и в двата залога⁵. Морфологичната опозиция свършен вид : несвършен вид (нататък СВ и НСВ респективно) е налична в цялата глаголна парадигма на новогръцкия глагол.

¹ Софийски университет „Св. Климент Охридски“, доцент, доктор на филологическите науки, имейл: bvunchev@uni-sofia.bg

² Настоящото изследване е осъществено в рамките на научноизследователския проект на тема „Балканските езици като еманация на етно-културната общност на Балканите (типология на глагола)“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ към МОН с договор за финансиране на научноизследователския проект № ДН 20/9/11.12.2017 г.

³ За предизвикателствата и новите перспективи пред модерната лингводидактология вж. Веселинов 2012, Веселинов 2017 и Веселинов 2018.

⁴ Вж. Хесе 1980: 25, Мирамбел 1988: 117, Ксидопулос 1996: 131, Цангалидис 1999: 171.

⁵ Наличието на опозицията СВ : НСВ, обхващаща цялата парадигма на глагола във всички времена и наклонения, е необходимо условие, за да се твърди, че в даден език съществува вид на глагола, вж. и Маслов 1963: 6, 8 и Комри 1976: 97, наред с много други.

Образуване на видовете основи в НГЕ⁶

1. Маркиране на опозицията СВ : НСВ в глаголната основа

В НГЕ се идентифицират три вида основи: една имперфективна основа, при която маркирането на залога, активен или медиопасивен, се извършва чрез суфикси, т.е. извън основата: *πλεν-*, *γραφ-*, *διαβαζ-* и пр. от глаголите *πλένω* ‘мия; пера’, *γράφω* ‘пиша’, *διαβάζω* ‘чета’ респективно, и две перфективни основи: активна и медиопасивна, които съдържат двойна морфологична информация: първата перфективна основа, активната, носи характеристиките [+СВ] и [+активен залог] (*πλυν-*, *γραφψ-*, *διαβασ-*), а втората, медиопасивната, е маркирана за [+СВ] и [+медиопасивен залог] (*πλυθ-*, *γραφτ-*, *διαβαστ-*)⁷.

2. Основа за НСВ

Като немаркирана (номинативна) основа в НГЕ се приема основата за НСВ⁸. Съобразно звука (или звуковете), на който завършват, основите за НСВ на новогръцките глаголи се обособяват по следния начин:

Първо спрежение

а) основи на гласна, обикновено [i]⁹: *ιδρυ-* (*ιδρύω* ‘основавам’), *μηνυ-* (*μηνύω* ‘подавам сигнал; давам под съд’);

б) основи на лабиал [p] и лабиодентали [v], [f]: *λειπ-* (*λείπω* ‘липсвам’), *κρυβ-* (*κρύβω* ‘кроя’), *πau-* (*παύω* ‘спирам; уволнявам’), *δουλεu-* (*δουλεύω* ‘работя’), *βαφ-* (*βάφω* ‘боядисвам’); към тях се добавят и основите на [pt]: *αλорριпт-* (*αλορρίπτω* ‘отхвърлям’), които имат същия начин на образуване на перфективните основи като основите на лабиал и лабиодентал;

⁶ Освен морфологични съществуват и неморфологични, например функционално-семантични критерии за идентифициране на видовия характер на дадена глаголна основа, вж. Вунчев 2010.

⁷ В това изследване не се занимаваме с разликите между активните и медиопасивните перфективни основи на новогръцките глаголи, както и избягваме да извеждаме образуването на медиопасивната основа за СВ от образуването на активната, както обикновено се прави в традиционните изследвания по новогръцка морфология и в граматиките на новогръцкия език. Причините са две: първо, основата за НСВ е противопоставена по еднакъв начин както на активната, така и на медиопасивната основа за СВ, тъй като, от една страна, маркирането на залога в НСВ става извън основата, а от друга страна, видовете опозиции се проявяват в рамките на еднакви по залог форми (*γράφω* : *γράφω*, *γράφομαι* : *γραφτόν*), и второ, разликата между двете основи за СВ е разлика в залога, а въпросът за маркирането на тази граматическа категория излиза извън задачите на изследването.

⁸ Вж. Ксидопулос 1996: 127.

⁹ Навсякъде в това изследване при посочване на звукове и фонологични явления в НГЕ използваме международната фонетична азбука, така както е приложена за НГЕ от Неспор (1999).

в) основи на велари [k], [γ], [g], [χ]: *πλεκ-* (*πλέκω* ‘плета’), *ανοιγ-* (*ανοίγω* ‘отварям’), *σφιγγ-*, (*σφίγγω* ‘стискам’), *βηχ-* (*βήχω* ‘кашлям’); към тях се числят и основите на [χп]: *ριχν-* (*ρίχνω* ‘хвърлям’), които имат същия начин на образуване на основите за СВ като основите на велари;

г) основи на дентал [t], интердентали [θ], [ð] и сибиланти, [s], [z]: *θετ-* (*θέτω* ‘слагам’), *πληττ-* (*πλήττω* ‘удрям; отегчавам се’), *αλεθ-* (*αλέθω* ‘меля’), *αρεσ-* (*αρέσω* ‘харесвам се’), *σπευδ-* (*σπεύδω* ‘бързам’), *κηρυσσ-* (*κηρύσσω* ‘обявявам’), *πιεζ-* (*πιέζω* ‘натискам, притискам’), *βουλιαζ-* (*βουλιάζω* ‘потъвам’);

д) основи на латерал [l] и вибрант [r]: *θελ-* (*θέλω* ‘искам’), *βαλλ-* (*βάλλω* ‘хвърля,’), *στελν-* (*στέλλω* ‘изпращам’), *υποφερ-* (*υποφέρω* ‘страдам’), *δερν-* (*δέρνω* ‘бия’) и на назал [n] и [m]: *δηλων-* (*δηλώνω* ‘заявявам, декларирам’), *απονεμ-* (*απονέμω* ‘раздавам; удостоверявам’); към тези основи се причисляват и основите на [ln] и [m], въпреки че всъщност представляват основи на назал.

Второ спрежение

Основите на глаголите от второ спрежение се смятат за основи на съгласна: *αγαп-* (*αγαπάω* ‘обичам’), *θεωρ-* (*θεωρώ* ‘считам’)¹⁰.

3. Образуване на активната перфективна основа

Сигматични основи

Основен маркер за образуване на активната основа за СВ (маркирана и за залог, вж. по-горе) е суфиксът за префективация [s]. Образуваните с този суфикс основи се наричат сигматични основи.

Образуване на сигматични активни основи за СВ:

а) от несвършените основи на гласна активната основа за СВ се образува с прибавяне на суфикса [s] към основата за НСВ: *ιδρυ-* + [s] → *ιδρυσ-*;

б) от несвършените основи на лабиали и лабиодентали активната основа за СВ се образува с прибавяне на суфикса [s] към основата за НСВ, като се наблюдават следните особености:

– основите на [p] образуват активна основа без допълнителни промени: *λειπ-* + [s] → *λειψ-*;

– при основите на [v] съгласната от основата пред [s] се асимилира по признака беззвучност и се дисимилира по признака оклузивност, превръщайки се в [p]: *круβ-* + [s] → *круψ-*, *παυ-* + [s] → *παψ-*, *δουλεу-* + [s] → *δουλεψ-*; при глаголите на -ευ(ω), наследени от предишния езиков стандарт катаревуса, настъпва единствено асимилация по признака беззвучност и съгласната [v] става [f]: *δημοσιευ-* + [s] → *δημοσιευσ-* [δimosiefs-];

– при основите на [f] съгласната от основата пред [s] се дисимилира по признака оклузивност и става [p]: *βαφ* + [s] → *βαψ-*.

¹⁰ Вж. Макридж 1990: 252 и Йорданиду 1996: 17.

в) от несвършените основи на велари активна основа за СВ се образува с прибавяне на суфикса [s] към основата за НСВ, като се наблюдават следните особености:

– основите на [k] образуват активна основа без допълнителни промени: $\pi\lambda\epsilon\kappa- + [s] \rightarrow \pi\lambda\epsilon\zeta-$;

– при основите на [γ] крайната съгласна от основата пред [s] се асимилира по признака беззвучност и се дисимилира по признака оклузивност, превръщайки се в [k]: $\alpha\nu\omicron\gamma- + [s] \rightarrow \alpha\nu\omicron\iota\zeta-$;

– при основите на [g] се забелязва изпадане на назала [n] от основата за НСВ и асимилация на [g] пред [s] по признака беззвучност: $\sigma\phi\iota\gamma\gamma- + [s] \rightarrow \sigma\phi\iota\zeta-$;

– при основите на [χ] съгласната от основата пред [s] се дисимилира по признака оклузивност и става [k]: $\beta\eta\chi- + [s] \rightarrow \beta\eta\zeta-$;

– при основите на [χn] назалът [n] изпада и се наблюдава дисимилация на съгласната [χ] пред [s] по признака оклузивност: $\rho\iota\chi\nu- + [s] \rightarrow \rho\iota\zeta-$.

г) от несвършените основи на дентал, интердентал и сибилант активна основа за СВ се образува с прибавяне на [s] към основата за НСВ, като се наблюдават следните особености:

– изпадане на съгласната от основата: $\alpha\lambda\epsilon\theta- + [s] \rightarrow \alpha\lambda\epsilon\sigma-$, $\sigma\pi\epsilon\upsilon\delta + [s] \rightarrow \sigma\pi\epsilon\upsilon\sigma-$, $\pi\iota\epsilon\zeta- + [s] \rightarrow \pi\iota\epsilon\sigma-$;

– промяна на съгласната от основата в [k] и добавяне на суфикса [s]: $\beta\omicron\upsilon\lambda\iota\alpha\zeta- + [s] \rightarrow \beta\omicron\upsilon\lambda\iota\alpha\zeta-$, $\pi\lambda\eta\tau\tau- + [s] \rightarrow \pi\lambda\eta\zeta-$, $\kappa\eta\rho\upsilon\sigma\sigma- + [s] \rightarrow \kappa\eta\rho\upsilon\zeta-$;

д) активна основа за СВ на голяма част от основите на латерал [l], вибранта [r] и назалите [n] и [m] се образува асигматично; сред малкото изключения са основите на -ων(ω) (δηλώνω ‘заявявам, декларирам’), където се забелязва изпадане на съгласната от основата: $\delta\eta\lambda\omega\nu- + [s] \rightarrow \delta\eta\lambda\omega\sigma-$.

е) активните основи за СВ на глаголите от второ спрежение по правило се образуват с добавяне към основата на перфективиращия суфикс [s], предхождан от гласната [i] (изписвана с η или υ): $\alpha\gamma\alpha\pi- + [i] + [s] \rightarrow \alpha\gamma\alpha\pi\eta\sigma-$, $\theta\epsilon\omega\rho- + [i] + [s] \rightarrow \theta\epsilon\omega\rho\eta\sigma-$, $\mu\epsilon\theta + [i] + [s] \rightarrow \mu\epsilon\theta\upsilon\sigma-$. При редица доста честотни глаголи от второ спрежение се забелязват следните отклонения от това общо правило:

– някои основи за СВ се образуват с помощта на гласната [e] вместо [i] пред перфективиращия суфикс: $\epsilon\pi\alpha\iota\nu- + [e] + [s] \rightarrow \epsilon\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma-$, $\alpha\pi\omicron\tau\epsilon\lambda- + [e] + [s] \rightarrow \alpha\pi\omicron\tau\epsilon\lambda\epsilon\sigma-$, $\kappa\alpha\lambda- + [e] + [s] \rightarrow \kappa\alpha\lambda\epsilon\sigma-$, $\alpha\phi\alpha\iota\rho + [e] + [s] \rightarrow \alpha\phi\alpha\iota\rho\epsilon\sigma-$;

– някои основи за СВ се образуват с помощта на гласната [a] вместо [i] пред перфективиращия суфикс: $\gamma\epsilon\lambda- + [a] + [s] \rightarrow \gamma\epsilon\lambda\alpha\sigma-$, $\pi\epsilon\iota\nu- + [a] + [s] \rightarrow \pi\epsilon\iota\nu\alpha\sigma-$, $\delta\iota\psi- + [a] + [s] \rightarrow \delta\iota\psi\alpha\sigma-$, $\kappa\rho\epsilon\mu- + [a] + [s] \rightarrow \kappa\rho\epsilon\mu\alpha\sigma-$;

– някои основи за СВ се образуват с помощта на гласна [i] (изписвана с η) и перфективиращ суфикс за СВ и активен залог [ks] вместо [s]: $\beta\omicron\upsilon\tau- + [i] + [ks] \rightarrow \beta\omicron\upsilon\tau\eta\zeta-$, $\rho\omicron\upsilon\phi- + [i] + [ks] \rightarrow \rho\omicron\upsilon\phi\eta\zeta-$, $\pi\eta\delta- + [i] + [ks] \rightarrow \pi\eta\delta\eta\zeta-$, $\tau\rho\alpha\beta- + [i] + [ks] \rightarrow \tau\rho\alpha\beta\eta\zeta-$;

– някои основи за СВ се образуват с помощта на гласна [a] вместо [i] и перфективиращ суфикс за СВ и активен залог [ks] вместо [s]: $\text{пет-} + [a] + [ks] \rightarrow \text{πεταξ-}$, $\text{баст-} + [a] + [ks] \rightarrow \text{βασταξ-}$;

– перфективната активна основа на глагола $\thetaαρρ\acute{\omega}$ се образува от гласна [e] перфективиращ суфикс за СВ и активен залог [ps] вместо [s]: $\thetaαρρ- + [e] + [ps] \rightarrow \thetaαρρεψ-$;

ж) сигматична активна основа за СВ имат и следните глаголи: προφταίνω ‘успявам, стигам навреме’, σωλαίνω ‘мълча’, χορταίνω ‘насищам се’, при които се наблюдава и промяна на гласна от основата: $\text{προφταιν-} \rightarrow \text{προφτασ-}$, $\text{σωλαιν-} \rightarrow \text{σωλασ-}$, $\text{χορταιν-} \rightarrow \text{χορτασ-}$ (вж. и по-долу);

з) сигматична активна основа за СВ има и глаголет $\theta\acute{\epsilon}\lambda\omega$ ‘искам’, като за образуването на основата се използва гласна [i] преди перфективиращия суфикс: $\theta\epsilon\lambda- \rightarrow \theta\epsilon\lambda\eta\sigma-$;

и) при глагола τρέφω в сигматичната активна основа за СВ се забелязва промяна на началната съгласна на основата [t] в [θ]: $\text{τρέφ-} \rightarrow \text{θρεψ-}$

й) глаголет λέφτω образува сигматична основа за СВ с изпадане от основата за НСВ на комплекса от съгласни [ft]: $\text{λεφτ-} \rightarrow \text{λεσ-}$.

Асигматични и неправилни активни перфективни основи¹¹

Според общите елементи в начина на маркиране на СВ асигматичните и неправилните начини за образуване на активната основа за СВ се обособяват в пет групи:

Първа група: промяна на гласна от основата (вътрешна флексия или вокална флексия) със или без изпадане или прибавяне на съгласна:

$[e] \rightarrow [a]$ $\text{ζεσταίν-} \rightarrow \text{ζεσταν-}$ (ζεσταίνω ‘топля, затоплям’), $\text{θερμαιν-} \rightarrow \text{θερμαν-}$ (θερμαίνω ‘топля, отоплявам’)

$[e] \rightarrow [a]$ $\text{ψελν-} \rightarrow \text{ψαλ-}$ (ψέλλω ‘пея’)

и $[ln] \rightarrow [l]$

$[e] \rightarrow [a]$ $\text{γδερν-} \rightarrow \text{γдар-}$ (γδέρνω ‘дера’)

и $m \rightarrow r$

$[e] \rightarrow [i]$ $\text{βαραιн-} \rightarrow \text{βαριν-}$ (βαραίνω ‘тежа, натежавам’); по този начин образуват активна основа за СВ много глаголи, производни от прилага-

¹¹ В това изследване обобщението за образуването на по-важните асигматични и други неправилни активни и медиопасивни перфективни основи се основава с малки промени на изследването на Анна Йорданиду (Йорδανίδου 1996), което избрахме главно поради факта, че се основава на фонологични критерии, релевантни в синхронен план, и не поставя акцент върху диахронната морфология на гръцкия език. По този начин се получава една ясна представа за средствата за маркиране на СВ в активен и медиопасивен залог, като се избягват множеството правила, изключения и непоследователности, наблюдавани в традиционния подход за описване на неправилното образуване на основите за СВ, вж. например Триандафилидис 1993: 352–366. В обобщението са включени основните неправилни образувания на тези основи и то не претендира за изчерпателност.

телни: ακριβαίνω ‘правя нещо скъпо; поскъпвам’, κονταίνω ‘правя нещо късо; скъсявам’ и др.;

μεν- → μειν- (μένω ‘живея; оставам’), πλεν- → πλυν- (πλένω)

[e] → [i] στελν- → στείλ- (στέλνω)

и [ln] → [l]

[e] → [i] деривати от αγγέλλω ‘известявам’:

и [ll] → [l] αναγγέλλ- → αναγγείλ- (αναγγέλλω ‘оповестявам’)

деривати от глагола στέλνω ‘изпращам’:

αναστέλλ- → αναστείλ- (αναστέλλω ‘прекратявам’)

глаголът ανατέλλω ‘изгрявам’: ανατέλλ- → ανατείλ- (ανατέλλω ‘изгрявам’)¹²

[e] → [i] γερν- → γειρ- (γέρνω ‘накланям се’), παρν- → πηρ- (παίρνω

и [rn] → [r] ‘вземам’), серν- → сеир- (σέρνω ‘влача’)

[e] → [i] φευγ- → φυγ- (φεύγω ‘тръгвам’)

и [ev] → [i]

[e] → [i] διν- → δωσ- (δίνω ‘давам’)

[i] → [o]

Втора група: промяна на съгласна (съгласни) от основата:

[z] → [i] βαζ- → βαλ- (βάζω ‘слагам’), βγαζ- → βγαλ- (βγάζω ‘изваждам’).

Трета група: изпадане на звук или комбинация от звуци

а) изпадане на сричката [en]:

ανεβαιν- → ανεβ- (ανεβαίνω ‘качвам се’), κατεβαιν- → κατεβ- (κατεβαίνω ‘слизам’), μπαιν- → μπ- (μπαίνω ‘влизам’), καταλαβαιν- → καταλαβ- (καταλαβαίνω ‘разбирам’), μαθαιн- → μαθ- (μαθαίνω ‘уча, научавам’), πεтуχαιн- → πεтух- (πεтуχαίνω ‘успявам’), πηгаин- → πηг- (πηгаίνω ‘отивам’, вж. и пета група), проλαβαιн- → пролаб- (προλαβαίνω ‘успявам, стигам навреме’), деривати от βαίνω ‘вървя’: επεμβαιн- → επεμβ- (επεμβαίνω ‘намесвам се’)

б) изпадане на краен назал [n] от основата:

φερν- → фер- (φέρνω)

в) изпадане на едно от двете ll от имперфективната основа (вж. и бел. 9):

επιβαλλ- → επιβαλ- (επιβάλλω ‘налагам’), σφαλλ- → σφαλ- (σφάλλω ‘бъркам, греша’), ψαλλ- → ψαλ- (ψάλλω ‘пея’, вж. и по-горе в първа група).

г) изпадане на сричка [isk]: βρίσκ- → βр- (βρίσκω ‘намирам’)

Четвърта група: суплетивно образуване на активната основа за СВ:

βλεп- → δ- (βλέπω ‘гледам’), λε(γ)- → π- (λέω ‘казвам’), пив- → пи- (πίνω ‘пия’), трω(γ)- → φα(γ)- (τρώω ‘ям’).

Пета група: глаголи с основа на гласна, която може да бъде разширена с велара [ɣ] в определени форми (с изключение на πάω). Тези глаголи се спрягат като глаголите от второ спрежение, първа група на -άω, като някои от тях имат сигматична, а други асигматична или суплетивна активна основа за СВ. В сегашно време, в НСВ на бъдещето време и в минало несвършено време

¹² Вж. и Йорданиду 1996: 25.

(глаголите *πάω* ‘отивам’ и *τρώω* ‘ям’ и в СВ на бъдещето време и СВ на подчинителното наклонение) имат флективни морфемни като глаголите от типа *αγαπάω*: *τρώω*, *τρώς*, *τρώει*, *τρώμε*, *τρώτε*, *τρώνε*:

ακου(γ)- → *ακουσ-* (*ακούω* ‘чувам, слушам’), *και(γ)-* → *καψ-* (*καίω*), *λε(γ)-* → *π-* (*λέω* ‘казвам’, вж. и четвърта група), *πα-* → *πηγ-* (*πάω* ‘отивам’, вж. и *πηγαίνω*, трета група), *τρω(γ)-* → *φα(γ)-* (*τρώω* – вж. и четвърта група), *φται(γ)-* → *φταιζ-* (*φταίω* ‘виновен съм’), *φυλα(γ)-* → *φυλαζ-* (*φυλάω* ‘пазя’), *σπα(γ)-* → *σπασ-* (*σπάω* ‘чупя’).

В обобщение можем да кажем, че в НГЕ освен перфективиращата морфема [s] активната основа за СВ може да се маркира асигматично чрез:

- а) вътрешна флексия: *ζεσταίν-* → *ζεσταίν-*;
- б) промяна на съгласна от основата: *βαζ-* → *βαλ-*;
- в) изпадане на съгласна от основата: *φερν-* → *φερ-*;
- г) изпадане на сричка от основата за НСВ: *βρίσκ-* → *βρ-*, *ανεβαίν-* → *ανεβ-*;
- д) комбинация от вътрешна флексия и изпадане на съгласна от основата: *στελν-* → *στειλ-*, *ψελν-* → *ψαλ-*, *γδερν* → *γδαρ-*;
- е) суплетивност: *βλεπ-* → *δ-*, *λε(γ)-* → *π-*.

4. *Образуване на медиопасивната перфективна основа*

Основи с перфективиращ суфикс [t] или [θ]

Като основен морфологичен белег, маркиращ СВ и медиопасивен залог, в основата на новогръцките глаголи се явяват перфективиращите суфикси [t] или [θ], като се наблюдават някои допълнителни промени:

а) от несвършените основи на гласна медиопасивната основа за СВ се образува с прибавяне на суфикс [θ] или на суфикс [sθ] / [st] към основата за НСВ: *ιδρυ-* + [θ] → *ιδρυθ-*, *ελκν-* + [st] → *ελκυστ-*.

б) от несвършените основи на лабиали и лабиодентали медиопасивната основа за СВ се образува с прибавяне на суфикс [t] или [θ] към основата за НСВ, като се наблюдават следните особености¹³:

– основите на [f] образуват медиопасивната основа за СВ без допълнителни промени: *βαφ-* + [t] → *βαφτ-*;

– при основите на [p] крайната съгласна от основата пред [t] или [θ] се променя по признака фрикативност и се превръща във [f]: *παραλείπ-* + [θ] → *παραλείφθ-*;

– при основите на [v] съгласната от основата пред [t] или [θ] се променя по признака беззвучност и става [f]: *κρυβ-* + [t] → *κρυφτ-*, *παυ-* + [t] / [θ] → *παυτ-* / *παυθ-*, *δημοσιευ-* + [t] / [θ] → *δημοσιευτ-* / *δημοσιευθ-*;

¹³ Там, където [θ] не е изключителен перфективиращ суфикс, например при глаголите на *-ων(ω)*: *δηλώνω* – *δηλώθηκα* (**δηλώτηκα*), а се редува с [t], редуването на суфиксите [t] или [θ] зависи от това дали конкретната перфективна форма следва фонологичните правила на днешния стандартен новогръцки, базиран на димотики (говоримия гръцки), или на предишния езиков стандарт катаревуса.

в) от несвършените основи на велари медиопасивната основа за СВ се образува с прибавяне на [t] или [θ] към основата за НСВ, като се наблюдават следните особености:

- основите на [χ] образуват активна основа без допълнителни промени: $\alpha\nu\epsilon\chi- + [t] \rightarrow \alpha\nu\epsilon\chi t-$;

- при основите на [k] съгласната от основата пред суфикса [t] или [θ] се променя по признака фрикативност и става [χ]: $\pi\lambda\epsilon k- + [t] \rightarrow \pi\lambda\epsilon\chi t-$; $\epsilon\pi\iota\delta\iota\omega k- + [\theta] \rightarrow \epsilon\pi\iota\delta\iota\omega\chi\theta-$;

- при основите на [γ] съгласната от основата пред суфикса [t] или [θ] се асимилира по признака беззвучност: $\alpha\nu\omicron\gamma- + [t] / [\theta] \rightarrow \alpha\nu\omicron\chi t- / \alpha\nu\omicron\chi\theta-$;

- при основите на [g] се забелязва изпадане на назала [ŋ] от основата за НСВ, асимилация на [g] пред [t] или [θ] по признака беззвучност и дисимиляция по признака фрикативност: $\sigma\phi\iota\gamma\gamma- + t \rightarrow \sigma\phi\iota\chi t-$ ([sfing-] - + t → [sfɪχt-]);

- при основите на [χn] назалът [n] изпада, без да се наблюдават допълнителни промени: $\rho\iota\chi n- + [t] \rightarrow \rho\iota\chi t-$.

г) от несвършените основи на дентал, интердентал и сибилант медиопасивната основа за СВ се образува с прибавяне на суфикса [t] или [θ] към основата за НСВ, като се наблюдават следните особености:

- промяна на съгласната от основата за НСВ пред [t] или [θ]: $\alpha\lambda\epsilon\theta- + [t] \rightarrow \alpha\lambda\epsilon\sigma t-$; $\pi\epsilon\zeta- + [t] \rightarrow \pi\epsilon\sigma t-$;

- промяна на съгласната от основата в [χ] пред [t] или [θ]: $\beta\omicron\upsilon\lambda\alpha\zeta- + [t] \rightarrow \beta\omicron\upsilon\lambda\alpha\chi t-$; $\pi\lambda\eta\tau t- + [t] \rightarrow \pi\lambda\eta\chi t-$; $\kappa\eta\rho\upsilon\sigma\sigma- + [\theta] \rightarrow \kappa\eta\rho\upsilon\chi\theta-$.

д) от голяма част от основите на латерал [l], вибрант [r] и назалите [n] и [m] медиопасивната основа за СВ се образува със суфикс [θ] с редица особености, които ще бъдат разгледани по-долу. Най-общо или настъпва изпадане на крайната съгласна от основата: $\delta\eta\lambda\omega n- + [\theta] \rightarrow \delta\eta\lambda\omega\theta-$, или крайната съгласна от основата се запазва: $\theta\epsilon\rho\mu\alpha\iota n- + [\theta] \rightarrow \theta\epsilon\rho\mu\alpha n\theta-$;

е) медиопасивните основи за СВ на глаголите от второ спрежение по правило се образуват с добавяне на суфикса [θ] към основата, предхождан от гласната [i] (изписвана с η): $\alpha\gamma\alpha\lambda- + [i] + [\theta] \rightarrow \alpha\gamma\alpha\lambda\eta\theta-$; $\theta\epsilon\omega\rho- + [i] + [\theta] \rightarrow \theta\epsilon\omega\rho\eta\theta-$. При редица доста честотни глаголи от второ спрежение се забелязват следните отклонения от това общо правило:

- някои основи за СВ се образуват с помощта на гласната [e] вместо [i]: $\alpha\phi\alpha\iota\rho+ [e] + [\theta] \rightarrow \alpha\phi\alpha\iota\rho\epsilon\theta-$;

- някои основи за СВ се образуват с помощта на гласна [e] вместо [i] и суфикс [st]: $\kappa\alpha\lambda- + [e] + [st] \rightarrow \kappa\alpha\lambda\epsilon\sigma t-$;

- някои основи за СВ се образуват с помощта на гласна [a] вместо [i] и суфикс [st]: $\gamma\epsilon\lambda- + [a] + [st] \rightarrow \gamma\epsilon\lambda\alpha\sigma t-$;

- някои основи за СВ се образуват с помощта на гласна [a] вместо [i] и суфикс [χt]: $\pi\epsilon\tau- + [a] + [\chi t] \rightarrow \pi\epsilon\tau\alpha\chi t-$.

Неправилни медиопасивни перфективни основи

Под неправилно образуване на медиопасивната основа за СВ разбираме използване на морфологичен маркер [t] или [θ] в комбинация с други морфологични промени или отсъствие на маркер [t] или [θ] и маркиране на СВ и медиопасивен залог чрез други морфологични начини. Тези особени образувания на медиопасивните основи за СВ се обобщават в пет групи:

Първа група: промяна на гласна от основата (вътрешна флексия) със или без изпадане или прибавяне на съгласна:

[e] → [a] βρεχ- → βραχ- (βρέχομαι 'намокрям се'), ντρεп- → ντραп- (ντρέπομαι 'срамувам се'), στρεφ- → страф- (στρέφομαι 'въртя се, обръщам се'), треф- → траф- (τρέφομαι 'храня се'), φαiv- → φαν- (φαίνομαι 'виждам се, показвам се'), χαip- → хар- (χαίρομαι 'радвам се');

при глагола στέκομαι 'стоя' се наблюдава освен вътрешна флексия и изпадане на съгласна от основата за НСВ пред [θ]: стек- → стаθ-. Подобно явление наблюдаваме и при образуването на медиопасивната основа за СВ на глагола ζεσταίνω (същото важи и за някои други глаголи на -αiv(ω) като ξεραίνω 'суша, изсушавам', πικραίνω 'огорчавам', треλαίνω 'побърквам'): ζεσταiv- → ζεσταθ- (ζεσταίνομαι 'стопям се');

при образуването на медиопасивната основа за СВ на глагола θερμαίνω 'стопям, затоплям' се наблюдава вътрешна флексия и запазване на назала [n] от основата за НСВ пред [θ]; същото се отнася и за някои други глаголи на -αiv(ω) като απολυμαίνω 'дезинфекцирам', υφαίνω 'тъка', руλαίνω 'замърсявам'): θερμαiv- → θερμανθ- (θερμαίνομαι 'стопям се, затоплям се');

при следните глаголи образуването на медиопасивна основа за СВ съчетава вътрешна флексия с изпадане на назала [n] от основата за НСВ пред [θ]:

[e] → [a] στελv- → σταλλθ- (στέλλομαι 'бивам изпратен'), ψελv- →

и [ln] → [l] ψαλλθ- (ψέλνω 'пея'),

[e] → [a] παiv- → παρθ- (παίρνομαι 'бивам взет'), σπεiv- →

и [m] → [r] спарθ- (σπέρνομαι 'бивам посят')

[i] → [a] глаголи, производни от τείνω 'опъвам':

παρатеiv- → παратаθ- (παρатеίνομαι 'бивам продължен').

Втора група: добавяне на гласна [i], [e] или [a] пред суфикса за СВ и медиопасивен залог:

ευχ- + [i] + [θ] → ευχηθ- (εύχομαι 'пожелавам'), διαμαρτυр- + [i] + [θ] → διαμαρτυρηθ- (διαμαρτύρομαι 'протестирам'), υλοσχ- + [e] + [θ] → υλοσχεθ- (υλόσχομαι), σεβ- + [a] + [st] → σεβασт- (сέβομαι).

Трета група: образуване на медиопасивната основа за СВ чрез метатеза и/или други морфологични процедури¹⁴:

¹⁴ Йорданиду (1996 : 26) смята медиопасивните основи за СВ на тези глаголи за суплетивни.

derivati от λαμβάνω ‘взимам’ и βάλλω ‘стрелям’:

καταλαμβάν- → καταληφθ- (καταλαμβάνομαι ‘бивам завзет / зает’, επιβάλλ- → επιβληθ- (επιβάλλομαι ‘бивам наложен’);

други глаголи: εγκαθιστ- → εγκατασταθ- (εγκαθίσταμαι ‘установявам се; бивам установен; бивам инсталиран’), глаголът θέτω ‘слагам, поставям’ и дериватите му: θετ- → τεθ-, προσθετ- → προσταθ- (προστίθεμαι ‘бивам добавен’), медиопасивната перфективна основа на глагола καλώ ‘повиквам; призовавам’ κληθ-, която носи различно лексикално значение от другата перфективна медиопасивна основа καλεσθ- и др.

Четвърта група: глаголи с аломорфни медиопасивни основи за СВ със или без суфикс [t] или [θ], със или без промяна на крайната съгласна от основата за НСВ. При някои от тези глаголи маркерът [t] или [θ] присъства в аорист, при положение че глаголът се изменя с обичайните за аорист флективни морфemi, и отсъства, когато се употребяват флективни морфemi от катаревуса (εκλέγω ‘избирам’: εκλέχθηκε – εξέλεγε), а при други не се употребява независимо от темпоралната и модалната ориентация на съответните форми, например при аломорфната медиопасивна основа за СВ на глагола θάβω ‘погребвам’: таф-, при аломорфните основи на производните глаголи от γράφω ‘пиша’: υπογραφ-, καταγραφ- и при медиопасивните основи за СВ на глаголите κόβω ‘режа; сека’ и πνίγω ‘удавам’:

απαλλάσθ- → απαλλάχθ- / απαλλάγ- (απαλλάσσομαι ‘освобождавам се, бивам освободен’): απαλλάχτηκα (аорист), θα απαλλάγώ (СВ на бъдеще време), υπογραφ- → υπογραφт- / υπογραφ- (υπογράφομαι ‘бивам подписан’) с три варианта на формите за аорист – υπογράφτηκα, υπογράφθηκα и υπεγράφη / υπεγράφησαν¹⁵, εκλεγ- → εκλεχт- / εκλεγ- (εκλέγομαι ‘бивам избран’), където основата за НСВ и аломорфната медиопасивна основа за СВ са еднакви, θαβ- → θαфт- / таф- (θάβομαι ‘бивам погребан’), κοβ- → кол- (κόβομαι ‘бивам отрязан; бивам отсечен’, важи и за дериватите на κόβω), πνιγ- → πνιγ- (πνίγομαι ‘удавам се’) като имперфективната основа и медиопасивната перфективна основа са еднакви.

Пета група: депонентни глаголи, чиято единствена основа за СВ се смята за активна:

γίνομαι: γιν- → γιν-, основата за НСВ и основата за СВ са еднакви; έρχομαι: ерх- → еρθ-, основата за СВ е суплетивна; κάθομαι: καθ- → καθισ- / катс-.

В обобщение можем да кажем, че в НГЕ медиопасивната основа за СВ се маркира главно със суфиксите [t] или [θ], като е възможна употребата и на други морфологични средства, било в комбинация с тези суфикси или без тях, например:

¹⁵ Последните две форми с флективни морфemi от катаревуса са в трето лице единствено и множествено число, каквато е обичайната им употреба.

- а) вътрешна флексия без употреба на суфиксите [t] или [θ];
- б) вътрешна флексия с изпадане на съгласна от основата за НСВ и суфикс [θ]: στεκ- à σταθ-, ζεσταίν- → ζεσταθ-, στελν- à σταλ-, σπερν- à σπαρθ-;
- в) вътрешна флексия със запазване на назала [n] от основата за НСВ и суфикса [θ]: θερμαίν- → θερμανθ-;
- г) добавяне на гласна пред суфикса за СВ и медиопасивен залог: ευχ- + [i] + [θ] → ευχηθ-;
- д) метатеза и други морфологични начини, срещащи се главно при глаголи, навлезли в НГЕ от катаревуса: επιβαλλ- → επιβληθ-;
- е) промяна на крайната съгласна от основата на НСВ със или без наличие на суфикс [t] или [θ]: απαλλασσ- → απαλλαχθ- / απαλλαγ-;
- ж) суплетивност: ἐρχομαι: ερχ- → ερθ-.

Видообразуването в НГЕ е една от най-интересните от морфологична гледна точки проблематики, тъй като при образуването на видовите основи в НГЕ се забелязва голямо разнообразие в перфективизиращите средства: суфикси, вътрешна флексия, изпадане или добавяне на звукове и пр., дължащи се на морфологични и фонологични процедури, действали в предишни етапи от развитието на гръцкия език и отразени в НГЕ като синхронно състояние на формообразуването при глаголната лексика. Настоящото изследване имаше за цел да обобщи тези морфологични и фонологични средства, като съзнателно избегне традиционното обвързване в образуването между активната и медиопасивната основа за СВ. Предприетият тук подход към езиковите дадености в новогръцки е много полезен в обучението по НГЕ като чужд, особено при обучаеми, които нямат познания за диахронията на НГЕ. Класификацията на видообразуващите средства в НГЕ представлява изходен материал за разработването на система от упражнения и помагала по глаголна морфология на новогръцкия език, които по един съвременен и опростен начин да подпомагат обучаемите в усвояването на трудната новогръцка глаголна морфология.

ЛИТЕРАТУРА

- Веселинов 2012: Веселинов, Димитър. Чуждоезиковото обучение – нови изследователски ракурси. – *Чуждоезиково обучение*, XXXIX, 2012/1, с. 7–8.
- Веселинов 2017: Веселинов, Димитър. Нови образователни хоризонти. – *Чуждоезиково обучение*, XXXXIV, 2017/1, с. 7–8.
- Веселинов 2018: Веселинов, Димитър. Проблемите на лингводидактологията в пространствено-времевата ситуация на XXI век. – *Чуждоезиково обучение*, XXXXV, 2018/1, с. 7–8.
- Вунчев 2010: Вунчев, Борис. Наблюдения върху морфологията на глаголния вид в новогръцкия език – В: *Studia Classica Sardicensia. TOM 1. MUSARUM SEMPER AMATOR*. (Ред. Мирена Славова, Виолета Герджикова, Драгомира Вълчева & Николай Шаранков). София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2010, с. 47–53.

- Йорданиду 1996: Ιορδανίδου, Άννα. Η ρηματική κλίση στα νέα ελληνικά: συνοπτική θεώρηση για διδακτικούς σκοπούς. – Στο: *Ζητήματα νεοελληνικής γλώσσας*. (Επιμ. Γ. Κατσιμαλή & Φ. Καβουκόπουλος). Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, 1996, σσ. 17–29.
- Комри 1976: Comrie, Bernard. *Aspect. An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems*. Cambridge: Cambridge University Press, 1976.
- Κσιδοπουλος 1996: Xydopoulos, George. *Tense, Aspect and Adverbials in Modern Greek*. Doctoral Dissertation. University College London, 1996.
- Макридж 1990: Mackridge, Peter. *Η Νεοελληνική Γλώσσα: Περιγραφική Ανάλυση της Νεοελληνικής Κοινής*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 1990.
- Маслов 1963: Маслов, Юрий. Към типологията на глаголния вид. – *Език и литература*, XVIII, 1963/1, с. 3–11.
- Μирамбел 1988: Mirambel, André. *Η νέα ελληνική γλώσσα. Περιγραφή και ανάλυση*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, 1988.
- Неспор 1999: Nespor, Marina. *Φωνολογία*. Αθήνα: Πατάκη, 1999.
- Τριандаφιλιδης 1993: Τριανταφυλλίδης, Μανόλης. *Νεοελληνική γραμματική (της δημοτικής)*. Ανατύπωση της έκδοσης του ΟΕΔΒ (1941) με διορθώσεις. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, 1993.
- Хесе 1980: Hesse, Rolf. *Syntax of the Modern Greek Verbal System. The Use of the Forms, Particularly in Combination with θα and να*. Copenhagen: Museum Tusculanum Press, 1980.
- Цангалидис 1999: Tsangalidis, Anastasios. *Will and Tha: A Comparative Study of the Category Future*. Thessaloniki: University Studio Press, 1999.

ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКИ РАКУРСИ

Българска
Първо издание

Съставители
Димитър Веселинов
Милена Йорданова

Редактор
Гергана Борисова

Дизайн на корицата
Антонина Георгиева

Предпечат
Иво Ников

Формат 70x100/16
Печатни коли 44,5

Университетско издателство „Св. Климент Охридски“
www.unipress.bg